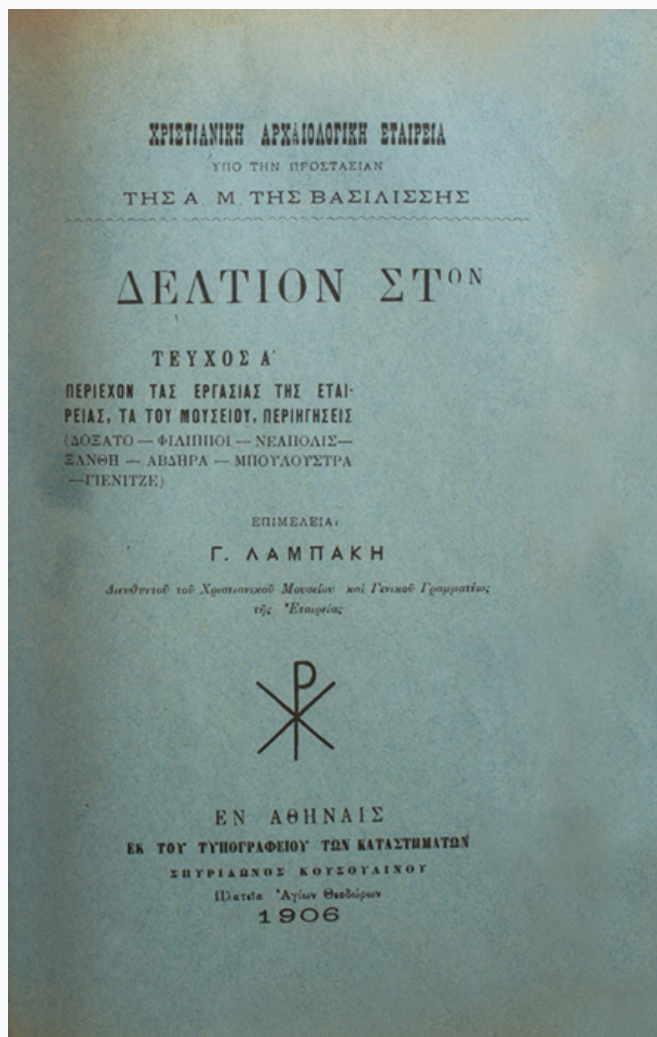

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 6, Αρ. 1 (1906)

Δελτίον ΧΑΕ 6 (1906), Τεύχος α', Περίοδος Α'

Εργασίαι του Διοικητικού Συμβουλίου κατά το 1904

(ΧΑΕ) ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

doi: [10.12681/dchae.1608](https://doi.org/10.12681/dchae.1608)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΧΑΕ). (2013). Εργασίαι του Διοικητικού Συμβουλίου κατά το 1904. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 6(1), 3-7. <https://doi.org/10.12681/dchae.1608>

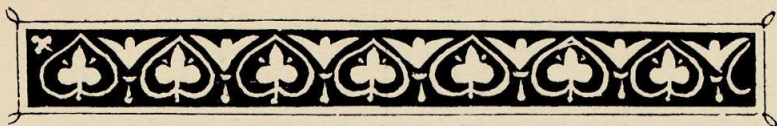

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Εργασίαι του Διοικητικού Συμβουλίου κατά το 1904

Δελτίον ΧΑΕ 6 (1906), Τεύχος α', Περίοδος Α' • Σελ. 3-7

ΑΘΗΝΑ 1906

ΕΡΓΑΣΙΑΙ
ΤΟΥ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΟ 1904

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Α. ΠΑΠΠΟΥΔΩΦ

Ἐσα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1904 ἡ ἡμετέρα Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία διεπράξατο, ἔχουσιν οὕτως.

Προτάσει τοῦ ἐκ Κύπρου ἱατροῦ καὶ Βουλευτοῦ κ. Φ. Ζαννέτου ἐξελέγησαν πολλὰ ἐκ Κύπρου φιλόμουσα μέλη.

Ἐνεργεία τοῦ αὐτοῦ ἀπεστάλη διὰ τὸ ἡμέτερον Μουσεῖον ἀργυροῦν ἐπίχρυσον μῆλον πειμαντικῆς ράβδου, καὶ τεμάχιον ἐρυθροῦ Ἀρχιερατικοῦ μανδύου, οἷς, κατὰ προνομίαν μόνη ἡ αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Κύπρου κέχρηται.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, συνεπεία ἐγκυκλίων πρὸς τοὺς κ.κ. Νομάρχας τοῦ Κράτους, πολλαὶ Μοναὶ καὶ Δήμοι τινὲς ἐνέγραψαν συνδρομὰς αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας.

Πολλαὶ Μοναὶ καὶ Δήμοι ἀπέστειλαν αὐτάς, ἀλλὰ καὶ πολλαὶ καθυστεροῦσιν, ἐν αἷς αἱ Μοναὶ Πεντέλης καὶ ἡ τῶν Ἀσωμάτων Πετράκη.

Κατ' ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου ἐδόθη εἰς τὸν πρόωγν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργὸν κ. Κωνστ. Παπαμιχαλά-

πουλόν ἀντιπροσωπεία διὰ τὰς ἀνά τὴν Αἴγυπτον, τὸ ὄρος Σινᾶ, τὴν Παλαιστίνην, κλ. περιοδείας αὐτοῦ, ὅπως περισυλλέγη ἀντικείμενα διὰ τὸ Μουσεῖον ἡμῶν. Ἀναμένομεν τὴν παρ' αὐτοῦ ἐκθεσιν.

Μετὰ λύπης ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ἱερὰ κειμήλια ἀποσταλέντα ἡμῖν ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ διὰ τοῦ Ἰπουργείου κατακρατοῦνται παρὰ τοῦ κεντρικοῦ ταμίου κ. Κλ. Καλογερῆ.

Ἐνεκα τούτου ἠναγκάσθη ἡ ἡμετέρα Ἑταιρεία ὅπως προβῆ εἰς αἰτήσιν θεραπείας, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀναγκασθήσεται καὶ εἰς ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Δημοσίου διὰ τὴν κατακράτησιν ταύτης.

Ἡ Διεύθυνσις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδοσμένης ἡμερηΐδος «Ταχυδρόμος» εὐηρεστήθη ἐπὶ τινα χρόνον νὰ πέμπῃ ἡμῖν τὸ φύλλον αὐτῆς. Τὸ Συμβούλιον ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ πρὸς αὐτήν.

Ἡ Ἑταιρεία ἡμῶν ἀνταλλάσσει τὰ Δελτία αὐτῆς μετὰ τῶν περιοδικῶν «Νέου Ἑλληνομνήμωνος», «Νέας Σιών» καὶ ἐκδόσεων τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς Σχολῆς.

Ἡ ἡμετέρα Ἑταιρεία τιμῶσα τὴν μνήμην τοῦ Μεγάλου Οἰκονόμου Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, ἐπὶ τῆς θύρας τῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Νίκης-Κυδαθηναίων, ὑπ' ἀριθ. 58 οἰκίας, ἐν ᾗ ἐπὶ 14 ἔτη οὗτος ἐζήσῃ καὶ ἀπέθανεν, ἀνέθηκεν πλάκα μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης

ΕΝ ΤΗΙ ΟΙΚΙΑΙ ΤΑΥΤΗΙ ΕΠΙ ΙΔ'
ΕΤΗ ΕΖΗΣΕ ΚΑΙ ΤΗΙ Η' ΜΑΡΤΙΟΥ
,ΑΩΝΖ' ΔΥΝΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ
ΕΔΥΣΕΝ Ο ΜΕΓΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ο ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ
[Φροντίδι Χριστ. Ἐταιρείας 1904]

Τὸ Συμβούλιον ἀπεδέξατο τὴν παραίτησιν τοῦ ταμίου κ. Ἐπ. Βοΐσχου, ἀνέθηκε δὲ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ προσωρινῶς εἰς τὸν κ. Ἴω. Φιλιππίδην.

Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἡ Ἐταιρεία ἐξέδωκε τὸ Γ' καὶ Δ' αὐτῆς Δελτίον.

Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 28 Ἀπριλίου ὁ Πρόεδρος κ. Ἄρ. Παππούδωφ ἀνεκοίνωσεν, ὅτι τῶν ἡμετέρων τις λογίων μεταβάς παρ' αὐτῷ, τῷ ἀνεκοίνωσεν ὅτι ὁ κ. Λαμπάκης ὅλως ἐσφαλμένως διδάσκει περὶ τῶν παρὰ τὸν Ἄρειον Πάγον χριστιανικῶν ἐρειπίων, ὅτι ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς τὸν ναὸν Διονυσίου τοῦ Ἄρεοπαγίτου, καὶ ὅτι ναὸς τοιοῦτος οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἐν Ἀθήναις.

Εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν ταύτην τοῦ κ. Προέδρου ὁ κ. Λαμπάκης ἀπήντησεν ἐπιδείξας τὰς ἱστορικὰς πηγὰς, τοὺς ἀρχαίους καὶ νεωτέρους συγγραφεῖς, τὰ τοπογραφικὰ σχέδια τοῦ Spon καὶ Wheler τοῦ La Guillietière, τοῦ Babin, τοῦ Schaubert, τοῦ De Laborde, τοῦ Stademann, τοῦ Mommsen, τοῦ Κουρτίου, Baedeker τῆς Ἑλλάδος καὶ πληθὺν ἐτέρων περιηγητῶν καὶ τοπογράφων τῶν Ἀθηνῶν, οἵτινες πάντες, τὰ ἐν τῇ ΒΑ γωνίᾳ τοῦ Ἀρείου Πάγου χριστιανικὰ ἐρείπια ρητῶς ἀναφέρουσιν, ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἄρεοπαγίτου. Ὁρισμένως δὲ ὁ κ. Λαμπάκης ἐπεδείξατο τοὺς τοπογραφικοὺς χάρτας τοῦ Spon καὶ Wheler Νο 21 (πρὸ βλ. καὶ σελ. 200) τοῦ Mommsen Νο 42, τὸν τοπογραφικὸν χάρτην τοῦ Baedeker σελ. 22 τοῦ Schaubert, τὸν τοῦ Κουρτίου «Atlas von Athen Bl. III» τὸν περιηγητὴν τῶν Ἀθηνῶν σελ. 142 τὸ περισπούδαστον καὶ σπανιώτατον ἔργον τοῦ Stademann «Panorama von Athen. Bl. I.», ὅπερ δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν ἐπίσημον πρακτικὸν τῆς καταστάσεως τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, εἰς ὅταν αὕτη εὕρισκετο κατάστασιν, ὅτε παρέ-

λαβε ταύτην ὁ αἰοίδιμος βασιλεὺς Ὁθων, καὶ ἔνθα ρητῶς περὶ τοῦ ναοῦ τούτου τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου ἐν τῷ χάρτῃ σημειοῦται B.I. καὶ ἐν τῷ κειμένῳ τούτου σαφῶς ἀναφέρεται (σελ. 5) «Am nördestlichen Ende des Areiopags stand die jetzt in Ruinen liegende kirche des Heil. Dionysios». (σελ. 5).

Προχωρῶν εἶτα καὶ ἔτι περαιτέρω ἀνέφερε τὰς ιστορικὰς μαρτυρίας μέχρι τίνος ἐποχῆς ὁ ναὸς οὗτος διεσώζετο, καὶ ὅτι ὠρισμένως μέχρι τοῦ 1165, ὅτε κατεστράφη ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ σεισμοῦ τῆς 1 Ἰουνίου, κατὰ τὸ ἀνέκδοτον χρονικόν, ὅπερ τῷ 1822 ὁ Πιτάκης ἀνεῦρεν, καὶ ἐν ᾧ ρητῶς περὶ τοῦ ναοῦ τούτου ἀναφέρονται: «Τῷ ἔτει τούτῳ (1651) μέγας σεισμὸς ἐγένετο καὶ ἅπαντες οἱ ναοὶ ἐσεισθήσαν καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Διονυσίου εἰς δύο ἐσχίσθη καὶ ὁ τοῦ ἀρχιερέως οἶκος κλόνῳ μέγα καὶ λίθῳ ἐκ τοῦ βράχου προσβλήθεις τὸ ἀνώγειον ἐκρημνίσθη. Τοῦτο δὲ ἐγένετο τὸ ἑσπέρας τοῦ Ἁγίου Χαρίτωνος, πολλοὶ δὲ οἶκοι τῆς τοῦ Σωτῆρος Νικοδήμου Μονῆς κατεκρημνίσθησαν, καὶ ἡ Βασιλικὴ ἐκκλησία ἐρράγη καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ εἰς τὴν Μητρόπολιν ὁ Δημήτριος κεραυνῷ βληθεὶς ἐτελεύτησεν ἀφήσας ὄρφανὰ καὶ χή[ραν]». (*).

Ἐν τελει ὁ κ. Λαμπάκης ἀνέφερον ὅτι θεωρεῖ λελυμένον τὸ ζήτημα τοῦτο μετὰ τὰ μακρὰ ἄρθρα τὰ ἐν τῷ «Αἰῶνι» δημοσιευθέντα κατὰ τὸ 1887 «περὶ τῆς ἀληθοῦς θέσεως τοῦ ὑπὸ τὸν Ἁρειον Πάγον ἀρχαίου ναοῦ τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου», καὶ δὲν εἶναι πρῶτος ἢ μόνος, ὅστις δι᾽ οὐχὺρίζεται ὅτι τὰ ἐρείπια ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς τὸν Ἁγιον Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην, ἀλλ' ἀκολουθεῖ αἰῶνων ἐπισήμους τοπογραφικὰς μαρτυρίας καὶ τὴν ζων-

(*) Ἀρχ. Ἐφημ. 1853 σελ. 944—946.

τανήν μέχρι τοῦ νῦν παράδοσιν τοῦ λαοῦ, ὅτι αὐτὰ εἶναι τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ὅπως ἡ ἀπ' αἰώνων μέχρις ἡμῶν παράδοσις λέγει ὅτι αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ **Καμκαρέα**, αὐτὴ ἡ τῶν Ἁγίων Θεοδώρων, αὐτὴ τὸ **Δαφνί**, κτλ.

Τὸ Συμβούλιον ἀνέθετο τῷ κ. Προέδρῳ ὡς ἤθελε ἐγκρίνει, ὅπως ἀνακοινώσῃ ταῦτα τῷ ἀνωτέρῳ λογίῳ καὶ ἐρωτήσῃ ἂν ἐξακολουθῆ φρονῶν, ὅτι τὰ ὑπὸ τὸν Ἄρειον Πάγον χριστιανικὰ ἐρείπια δὲν ἀνήκουσι εἰς τὸν Ἅγιον Διονύσιον τὸν Ἄρεοπαγίτην, καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐν Ἀθήναις ὑπῆρξεν ναὸς Διονυσίου τοῦ Ἄρεοπαγίτου.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀπέτεινεν αὐτῷ τότε τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν :

«Φίλε κύριε . . .

«Πρὸ μηνὸς εἶχετε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἔλθητε παρ' ἐμοῦ μοι εἶπατε μεταξὺ τῶν ἄλλων ὅτι ὁ κ. Λαμπάκης ἄνεν ἀποδείξεων ἰσχυρίζεται ὅτι ἐν Ἀθήναις ὑπῆρξεν Ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἄρεοπαγίτου. Ἐρευνήσας τὸν Spon, τὸν Wheeler καὶ τὸν Mommsen εὔρον ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὑπῆρχε μέχρι τοῦ ἔτους 1691 (Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς 1853· φύλλ. 946). Πρὸ τοῦ Πάσχα ὁ ὑφηγητὴς κύριος Λαμπάκης μετέβη ἐπὶ τόπου καὶ ἐπέδειξεν εἰς τοὺς φοιτητὰς τὴν ἕπαρξιν τῶν ἐρειπίων τῆς Ἐκκλησίας. Ἡλπίζον νὰ ἴδω ἀναίρεσιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντων.

«Σὰς παρακαλῶ ἐν ὀνόματι τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐταιρείας νὰ μοι εἰπητε ἂν ἐξακολουθεῖτε ἔχοντες πάντοτε τὴν γνώμην ταύτην.

»Μεθ' ὑπολήψεως

Ἄριστ. Παππούδωφ

Πρόεδρος τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας

Πρὸς τὴν ἐπιστολήν ὅμως ταύτην οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἐδόθη, ἀλλ' οὐδὲ ἐδημοσίευσέ που ὁ ἐνωτέρω κύριος τὴν περὶ τούτου ἀντίθετον γνώμην αὐτοῦ.